

รวงผึ้ง ... พรรณไม้ประจำรัชกาลที่ 10

กนกพร อะทะวงษา
สำนักงานข้อมูลสมุนไพร
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

165

165

ภาพประกอบจากหนังสือต้นไม้เมืองเหนือ

พรรณไม้ประจำพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 คือต้นรวงผึ้ง (*Schoutenia glomerata* King subsp. *peregrina* (Craib) Roekm.) เนื่องด้วยดอกมีสีเหลืองซึ่งเป็นสีประจำวันพระราชสมภพ และออกดอกตรงกับช่วงเดือนพระราชสมภพ

ต้นรวงผึ้งจัดเป็นพืชถิ่นเดียว (endermic plant) ของประเทศไทย พบบริเวณป่าดิบเขา ที่ระดับความสูงประมาณ 1,000 ม. (1) มีชื่อสามัญว่า yellow star ทางภาคเหนือเรียก ดอกน้ำผึ้ง หรือรวงผึ้ง ส่วนภาคกลางเรียกสายน้ำผึ้ง เป็นพืชในวงศ์ MALVACEAE (2) รวงผึ้งเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 8 เมตร เปลือกต้นสีเทาเข้ม ใบขนาด 4-12 x 3.5-5 ซม. ออกกระจุกเดี่ยวกัน รูปมนรี หรือขอบขนานปลายแหลม ฐานป้านและมักไม่สมมาตร ขอบใบเรียบ ใบแก่ค่อนข้างหนา สีเขียวเข้ม และเป็นมันด้านบน ด้านล่างสีอ่อนกว่า ขนสีน้ำตาลครีม รูปคล้าย

ดาว หลุดออกง่าย เส้นใบหลักออกจากฐานใบ 3 เส้น ก้านใบ 0.2-0.9 ซม. มีขนละเอียด ดอกสีเหลืองสด ขนาด 1.3-1.5 ซม. สมบูรณ์เพศ ดอกออกเป็นช่อสั้นๆ ไม่แตกแขนง ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม 5 กลีบเชื่อมกันใกล้ฐานเป็นรูปถ้วย อาจจะมีขนสีส้มอมน้ำตาลด้านนอก ไม่มีกลีบดอก เกสรตัวผู้จำนวนมาก เกสรตัวเมียปลายแยก 5 พู รังไข่กลม มีขนหนาแน่น ผลกลม มีขน และชั้นกลีบเลี้ยงขยายตามผลรองรับ ขนาด 0.5-1 ซม. ผลแห้งไม่แตก (3)

ประโยชน์ของต้นรวงผึ้ง คือ ใช้เป็นไม้ประดับ ปลูกเพื่อความสวยงาม เพราะทรงพุ่มสวย ให้ร่มเงา ดอกบานนาน ออกดอกพร้อมกันทั้งต้น ติดทน และมีกลิ่นหอมอ่อนๆ ตลอดทั้งวัน มีช่วงออกดอกคือเดือนกรกฎาคม-ตุลาคมของทุกปี (1,4)

นอกจากต้นรวงผึ้งแล้ว ในประเทศไทยพบพืชสกุล *Schoutenia* อีก 4 ชนิด ได้แก่ เมงครวน *S. accrescens* (Mast.) Merr. ฮับ *S. curtisii* Roekm. หงอนไก่ *S. kunstleri* King และแดงสะแง *S. ovata* Korth. (2,5) ซึ่งล้วนเป็นไม้ต้น มีเนื้อไม้แข็ง น้ำหนักดี นิยมนำไปสร้างบ้าน ทำเฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น ล้อเกวียน เป็นต้น (1,6)

เอกสารอ้างอิง

1. Phengkklai C. Tiliaceae. In Flora of Thailand Vol. 6(1); 1993.
2. เต็ม สมิตินันท์. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ; 2557.
3. ไชมอน การ์ดเนอร์, พินดา สิทธิสุนทร, วิไลวรรณ อนุสารสุนทร. ต้นไม้เมืองเหนือ : คู่มือศึกษาพรรณไม้ยืนต้น ในป่าภาคเหนือ ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ; 2543.
4. ปิยะ เฉลิมกลิ่น. ไม้ดอกหอม เล่ม 2. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน; 2540.
5. Hartono R. A monograph of the genus *Schoutenia* Korth. (Tiliaceae). Reinwardtia. 1965; 7(2):91-138.
6. Sosef MSM, Hong LT, Prawirohatmodjo S. (Editors). Plant resources of South East Asia No 5(3): Timber Trees: Lesser-Known Timbers. Leiden: Backhuys Publishers; 1998.